

Jak se za půlstoletí změnilo medicínské vzdělávání...

Karel Cvachovec

KARIM 2.LF UK ve FN Motol

KAIM IPVZ Praha

FZS TU v Liberci

Přiznání střetu zájmů

- Promoval jsem roku 1971
- 1. atestace AR 1975, 2. atestace 1978
- V ILF/IPVZ Praha od roku 1982
- Po roce 1989 jsem zastával vedoucí funkce ve zdravotnictví, v akademické sféře, v postgraduálním vzdělávání
- Opakovaně jsem byl zvolen předsedou výboru ČSARIM

Takže jsem osobně **zaujatý** a nutně ne zcela **objektivní**
a nesu **spolupodíl** na tom, co se **povedlo** či **nepovedlo**

Lékař ARO OÚNZ Kladno po ÚPS - 1973

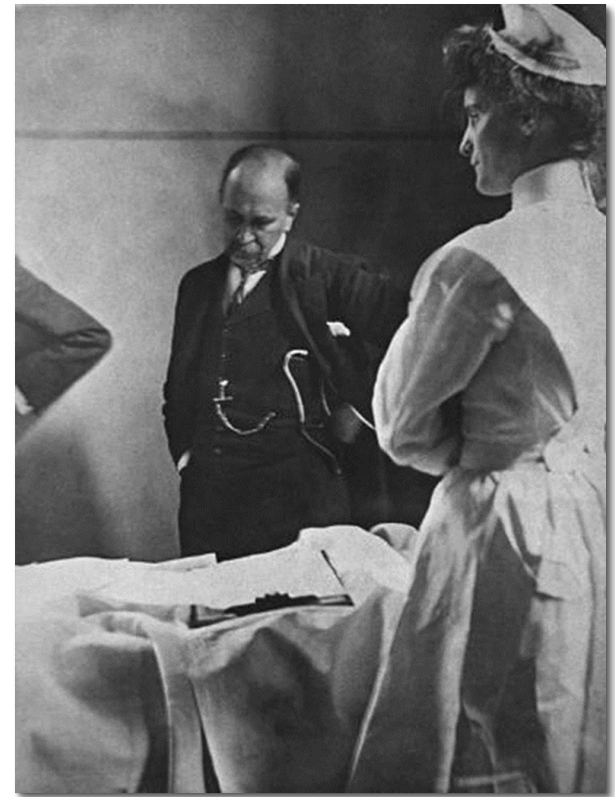
- Po návratu z vojny
- Po absolvování „kolečka“ – ½ roku započteno z vojny
- Zařazen MZ do oboru Anesteziologie a resuscitace – odborníků nedostatek, MZ mne uvolnilo z povinnosti absolventa FDL
- Vzdělávání pod vedením starších kolegů v řádné pracovní době i v ÚPS
- Samostatné studium a „učednictví“
- Po měsíci základního zácviku zařazován do ÚPS
- Vzdělávání intenzivní, ale nestrukturované

Zdravotnictví 1973

- Zasažené vládnoucí ideologií
 - Autoritářské, paternalistické, materiálově bídňě zajištěné
- Výrazně zaměřené na prevenci
 - Očkování, preventivní prohlídky, péče o těhotné, stomat. péče, závodní péče ...
 - V některých oblastech překvapivě efektivní
- Centralizované a hierarchizované
 - Umístěnky
 - Spádovost
 - Nemocnice 1., 2. a 3. typu
 - **Hlavní, krajsní a okresní odborníci**
- Informačně izolované, málo studijních materiálů (díky za **Ref. výběr !**)
- **ATESTACE** – organizována ILF, nezřídka probíhala v krajích za účasti krajského odborníka

Oborové vzdělávání Anesteziologie a resuscitace 1973

- **Vyhl. 72/1971 Sb.**
 - Základní obor **Anesteziologie a resuscitace**
 - **20** základních oborů
 - „kolečko“ – chirurgie, interna, GaP, pediatrie
 - 1. atestace **povinná**, 2. „výběrová“
- PG vzdělávání na **jakémkoliv** oborovém pracovišti
- **Žádné poplatky** u atestací; při vyslání na školení, kurs, seminář úhrada zaměstnavatelem
- Povinnost celoživotního vzdělávání (*..další vzdělávání..*)

Medicina je vědou o nejistotě
a uměním pravděpodobnosti..

Sir William Osler
1849 - 1919

Co je cílem a náplní vzdělávání v medicíně?

- Osvojení si **znalostí** (*doména kognitivní*)
 - **Vědět, znát !!!**
 - Znalost *biologické podstaty* jevu
 - Propedeutika, dif.dg.
 - Znalost odborných postupů
- Osvojení si **dovedností** (*doména motorická*)
 - **Umět udělat, prakticky provést !!!**
 - „Šikovnost“ je vrozená, rutina je věcí cviku
- Kultivace **postojů** (*doména afektivní*) - postoj je vždy spojený se vztahem k nějaké hodnotě
 - **Obecné etické principy medicíny a přijaté společenské normy**
 - „*Sociální inteligence*“
 - Rozvoj **sociálních dovedností** (komunikační schopnosti, respektování hierarchie, *leadership*)
 - **Zodpovědnost**
 - *Last, but not least* – **empatie**

Practice makes perfection

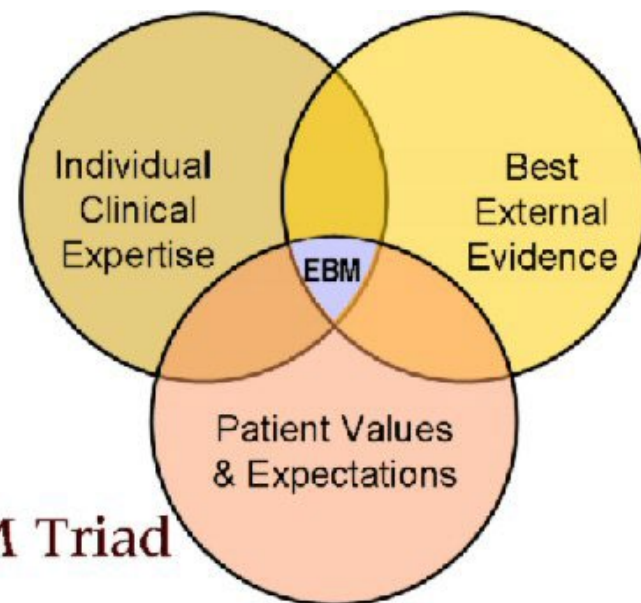
Co je medicína založená na důkazech ?

- Medicína založená na důkazech (EBM) je **integrace**
 1. klinické **zkušenosti a znalostí** lékaře
 - Obecně i kolektivní zkušenost medicíny
 2. nejlepšího dostupného **důkazu** získaného výzkumnou činností
 - Nejlepšího v dané době
 3. s **hodnotami** pacienta
 - Známe je? Respektujeme je?
 4. **situační kontext**

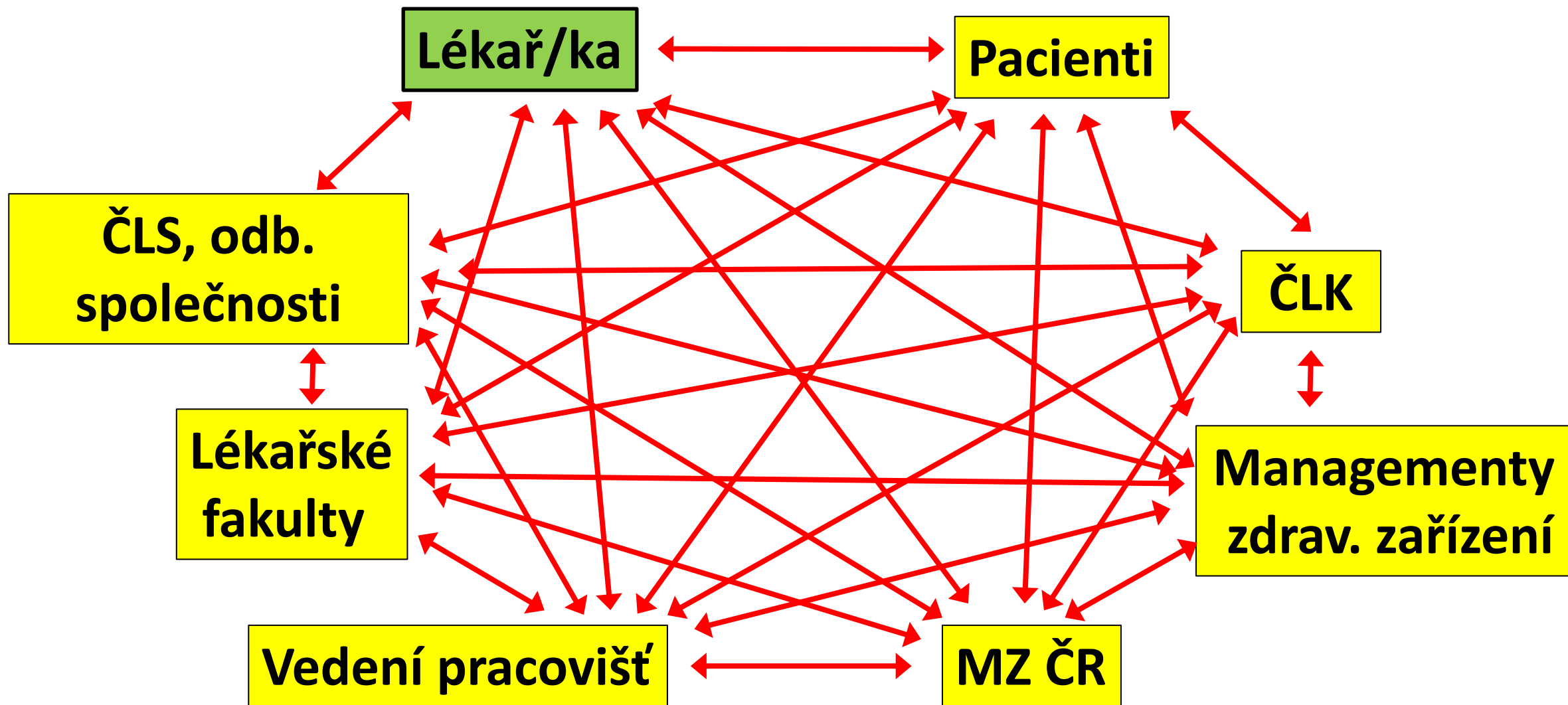
Brit Med J 2014; 348: g3725

David Sackett, 1996

Subjekty zainteresované na vzdělávání lékařů

Zvládnout fyzické, psychické i emocionální nároky
na výkon povolání

Zásadní otázka

Vybrali jste si svoji profesi dobře?

**Vaše povolání vás musí bavit, jinak
spokojenosti nedojdete**

Zákon č. 95/2004 Sb.

Zákon o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře ..

- Základní obor Anesteziologie a intenzivní medicína
 - Jeden ze **43** základních oborů, **19** základních kmenů, přechodné období (§44)
- Nové pojmy, nové normy, nové dojmy
 - Odborná a specializovaná způsobilost, kmeny, pracovní podmínky, pracovní místo, pracoviště a další souvislosti, školitelé
- Specializační vzdělávání v souladu se ...
 - Cíle, minimální požadavky, ... a **praktických dovedností**, ... vzdělávání
 - Charakteristika činností, pro k ... způsobilost → **kompetence lékař**
- Povinnost celoživotního vzdělávání

Peripetie postgraduálního vzdělávání

- Vyhláška 72/1971 Sb. → jeden z 20 základních dvoustupňových oborů
- Atestace 1. a 2. stupně organizuje **IPVZ Praha**, atestační komise zasedají v krajích
- Zákon č. 95/2004 Sb. → jeden ze 43 základních jednostupňových oborů
- 2011 – MZ ČR (Heger) uzavřelo tzv. **veřejnoprávní smlouvy** s rektory Univerzity Karlovy v Praze, Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy univerzity v Brně
- **Od 2012 je SV plně v gesci lékařských fakult**
- **Zákon č. 95/2004 Sb. zbytečně rozvrátil fungující prověřený systém**
- **Převodem postgraduálního vzdělávání na LF nedošlo ke zkvalitnění systému vzdělávání**

} Cit. ČLK/ dr. Mrozek

Postgraduální vzdělávání lékařů

6480 lékařů

- 68% se SZ
- 59,1% z lůžkových ZZ
- 43,5% <40 let

6. ORGANIZACE POSTGRADUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ZÁKLADNÍCH OBORECH BY MĚLA BÝT SVĚŘENA

lékařským fakultám	1284		19,9 %
České lékařské komoře	1230		19 %
Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ)	3953		61,1 %
celkem odpovědí	6467		

7. ZKOUŠENÍ ATESTAČNÍCH ZKOUŠEK BY MĚLO BÝT V ZÁKLADNÍCH OBORECH SVĚŘENO

lékařským fakultám	1993		30,8 %
České lékařské komoře	822		12,7 %
Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ)	3652		56,5 %
celkem odpovědí	6467		

8. SOUČASNÝ SYSTÉM POSTGRADUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ

je vyhovující a nepotřebuje změny	60		0,9 %
je dobrý, ale potřebuje kultivaci	1226		19 %
nevyhovuje a potřebuje zásadní změny	5181		80,1 %
celkem odpovědí	6467		

Vzdělávací programy ?!

- 2005, 2009, 2011, 2015
 - Základní kmeny 2018, 2020
 - Vlastní spec. výcvik 2019

www.ipvz.cz

- Nárůst objemu
 - 2005/5 s. → 2015/24 s.

- 2019

- Kurs **Simulace kritických stavů**
- Vyřazen Seznam požadovaných výkonů
- Kompetence namísto počtu provedených výkonů

Byly požadavky na počty výkonů nadměrné?

• Přiměřená zkušenost

Poradíte, kde a jak získat erudici v zajištění jugulárních žil (atestační požadavek). Stydím se napsat, jak dlouho už jsem v praxi a příležitost 0. I když se švindluje ve všem, všechno má své meze. Prosím žádné hraběcí rady, ať si o tom promluví s primářem. Děkuji každému, kdo mi dá nějaký realizovatelný tip.

ročně cca 200 pracovních dnů +
ÚPS → ? četnost prováděných
výkonů?

- CŽK: 75 → cca **1x za 3 týdny**

Některé zvláštnosti PG vzdělávání

- **Specializační vzdělávání** probíhá při výkonu lékařského povolání formou celodenní průpravy **v rozsahu odpovídajícím stanovené týdenní pracovní době**, nebo rozvolněné průpravy v nižším rozsahu než je stanovená pracovní doba, ale celková délka, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.
- Lékař s odbornou způsobilostí může před získáním certifikátu o absolvování základního kmene vykonávat **další činnosti v rozsahu, který mu písemně stanoví jeho školitel, a to pod odborným dohledem.**

Zákon 67/2017Sb.

Stanovisko výboru ČSARIM 28. 6. 2017
www.csarim.cz

Norimberský trychtýř neexistuje!

Blížím se k závěru, sečteno, podtrženo ...

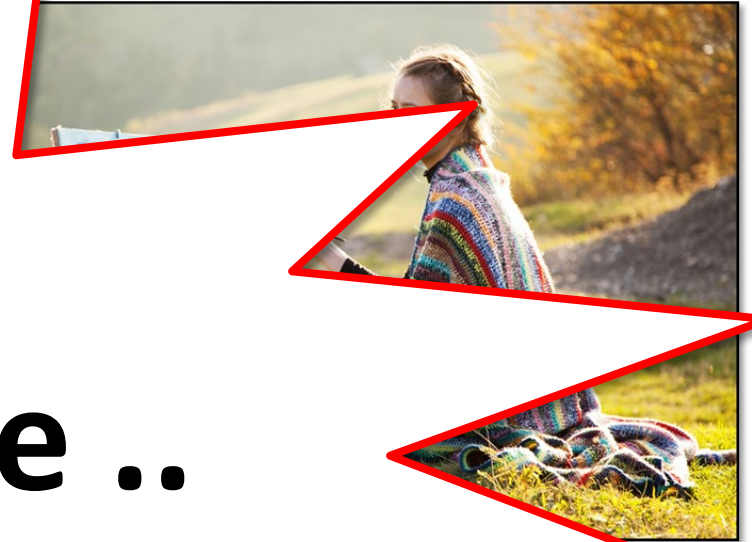
- Úspěšně jsme „vylili s vaničkou i dítě“
 - Zbavili jsme se existujícího funkčního systému a po více než 3 desíletí hledáme nový
- Absence centrální autority v rezortu zdravotnictví
 - Akreditační komise je poradní orgán MZ; vydává doporučení, nikoliv rozhodnutí
 - Krajští, okresní odborníci?
- LF dělají co mohou, ale ...
 - Jsou od zdravotnického „terénu“ vzdálené rezortně, organizačně, personálně i odborně
 - 8 autonomních celků se na podstatném stěží shodne
 - Je obtížné udržet jednotný standard hodnocení atestací
- Existuje příležitost
 - Technologickým pokrok (**simulace!**)
 - Hledat řešení ve vzájemných dohodách
 - **Vědomí společného cíle**

Stanovisko veterána, poznamenaného vším prožitým a založené na osobní zkušenosti. Ta je z definice nepřenosná a v současnosti jen omezeně použitelná

Krásná česká slova *wellbeing*, *self-compassion*,
či jinak *work-life balance* (??)

- Mám pravdu?

Jistěže ano, ale ..

Ano, ale ...

- **Vybrali jste si svoje povolání/poslání/obor dobře?**
- Přizpůsobíte se potřebám vaší profese, nebo budete profesi přizpůsobovat vašim potřebám?
- Žáci dneška jsou mistři zítřka
- Dnešní lékaři jsou budoucí pacienti

Děkuji vám za pozornost

karel.cvachovec@fnmotol.cz